

Agressieprotocol politieke ambtsdragers gemeente Alkmaar 2025

De raad besluit:

1. Het Agressieprotocol politieke ambtsdragers gemeente Alkmaar 2025 vast te stellen;
2. Het Agressieprotocol politieke ambtsdragers gemeente Alkmaar, vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 28 september 2023 met vervoeg op 2 oktober 2023 en gepubliceerd op 11 oktober in het Gemeenteblad in te trekken.

1. Inleiding

Raadsleden, collegeleden en commissieleden (hierna gezamenlijk: politieke ambtsdragers) van de gemeente Alkmaar willen toegankelijk zijn. Hun besluiten raken immers de inwoners, ondernemers, organisaties en andere partners (hierna gezamenlijk: gesprekspartners) van de gemeente. Het past bij de Alkmaarse politieke cultuur dat politieke ambtsdragers benaderbaar zijn om informatie en standpunten uit te wisselen. Het is van belang dat politieke ambtsdragers het politieke debat vervolgens vrij kunnen voeren, politieke taken vrij van dwang en drang kunnen uitoefenen en hun besluiten zonder oneigenlijke druk kunnen nemen.

Grensoverschrijdend gedrag

Het politieke debat kan emoties losmaken. Soms krijgen politieke ambtsdragers te maken met grensoverschrijdend gedrag van gesprekspartners bij ontwikkelingen in de gemeente. Denk bijvoorbeeld aan belediging, bedreiging, lichamelijk geweld of vernieling. De gevolgen van dergelijk grensoverschrijdend gedrag zijn vaak zeer ingrijpend voor de persoon in kwestie. Daarnaast wordt de democratie ondermijnd op het moment dat een politieke ambtsdrager niet in vrijheid zijn of haar stem uit kan brengen. Ter bescherming van de politieke ambtsdragers en ter bescherming van de lokale democratie stelt het gemeentebestuur daarom het volgende:

Grensoverschrijdend gedrag tegen politieke ambtsdragers is onacceptabel en wordt nooit getolereerd

Dit protocol is onderdeel van de aanpak Veilige Publieke Taak genoemd in de Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid. Het Agressieprotocol benoemt de rollen en de stappen die in voorkomende gevallen van grensoverschrijdend gedrag worden gezet.

Dit protocol gaat nadrukkelijk niet over de gedragsvormen en uitingen van politieke ambtsdragers onderling: hiervoor is de Gedragscode bestuurlijke integriteit opgesteld.

Alvorens besproken wordt welke stappen gezet worden in het geval van grensoverschrijdend gedrag zullen eerst de uitgangspunten genoemd worden die ten grondslag liggen aan het Agressieprotocol.

2. Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn leidend bij zowel de preventie als bij de aanpak van grensoverschrijdend gedrag:

- Met dit agressieprotocol stellen we de norm. Een belangrijk onderdeel van de norm is het beschermen van bestuurders en volksvertegenwoordigers tegen agressie, intimidatie en bedreigingen. Door duidelijke richtlijnen en maatregelen te implementeren, draagt de norm bij aan een veilige werkomgeving waarin politieke ambtsdragers hun werk zonder angst kunnen uitvoeren. Dit is essentieel om politieke ambtsdragers te beschermen en te zorgen dat zij hun functies met vertrouwen kunnen vervullen, wat uiteindelijk de werking van het openbaar bestuur versterkt.
- Daarnaast speelt de weerbaarheidsnorm een belangrijke rol in het voorkomen van verstoring van democratische processen. De norm richt zich op het bewaken van de integriteit van politieke besluitvorming en het tegengaan van ondermijning van de democratische rechtsorde. Dit omvat maatregelen om politieke ambtsdragers te beschermen tegen manipulatie en om ervoor te zorgen dat democratische processen eerlijk en ongestoord verlopen.
- Politieke ambtsdragers **en** hun gesprekspartners zijn **samen** verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun communicatie. Ze zijn daarop aanspreekbaar.
- In de interactie tussen de gesprekspartner en politieke ambtsdragers komen er vormen van emotie/frustratie/boosheid voor. Het herkennen en erkennen hiervan, het onderzoeken van de oorzaak van de emotie en het samen met de gesprekspartner zoeken naar een oplossing (daar

waar mogelijk), dat is onderdeel van ieders professionaliteit en valt ook binnen ieders verantwoordelijkheid.

- Daar waar het gedrag van gesprekspartners over de grens gaat kan de politieke ambtsdrager als persoon in gevaar komen, zowel fysiek als mentaal. Daardoor kan ook de besluitvorming onder druk komen te staan en kan de bestuurlijke integriteit ter discussie komen te staan. Grensoverschrijdend gedrag is **nooit** toelaatbaar. Dit principe staat los van oorzaken of verwijtbaarheid.
- Op grensoverschrijdend gedrag volgt een reactie vanuit de gemeentelijke organisatie, waarbij de griffier verantwoordelijk is voor opvolging namens raads- en commissieleden en de gemeentesecretaris verantwoordelijk is voor opvolging namens collegeleden. De gesprekspartner wordt door de gemeentesecretaris in het geval van collegeleden en de griffier in het geval van raads- en collegeleden aangesproken op zijn/haar gedrag en krijgt, als deze aanspreekbaar is op gedrag, de gelegenheid om zijn/haar kant van het verhaal te belichten. Dit doet niets af aan de gestelde grenzen, maar kan afhankelijk van het grensoverschrijdende gedrag voor politieke ambtsdragers wel aanleiding zijn om ook het eigen functioneren onder de loep te nemen. Zo wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de interactie. Waar dat aan de orde is, wordt de gesprekspartner een maatregel of sanctie opgelegd, die is afgestemd op de aard van het grensoverschrijdende gedrag. Zie hiervoor verder hoofdstuk zes 'afhandeling van meldingen'.
- De aanpak zoals beschreven in dit Agressieprotocol is geen statische, maar een lerende aanpak. Gevallen van grensoverschrijdend gedrag worden gebruikt om te leren en verder te professionaliseren.

3. Emotioneel en grensoverschrijdend gedrag

Zoals in de uitgangspunten al genoemd werd moet er rekening gehouden worden met emotie/frustratie en boosheid bij interacties tussen gesprekspartners en politieke ambtsdragers. Een gesprekspartner kan op een emotionele manier begrip vragen voor zijn (persoonlijke) situatie, kritiek geven op de regels of op het beleid van de gemeente, of boos zijn over een beslissing van de gemeente. Dit betekent niet dat dergelijk gedrag per se grensoverschrijdend is. Emotioneel gedrag is in ieder geval grensoverschrijdend wanneer het gedrag structureel aanhoudt en wanneer – nadat de gesprekspartner erop is aangesproken – dit gedrag niet verandert of juist verergert. Op de volgende pagina is een matrix opgesteld waar onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende vormen van emotioneel gedrag en grensoverschrijdend gedrag. Deze matrix kan als leidraad dienen bij het (al dan niet) reageren op en melden van gevallen van emotioneel of grensoverschrijdend gedrag.

Emotie of agressie?	Emotioneel gedrag		Agressie verbaal	Agressie (bedreiging, intimidatie)	Agressie (Fysiek geweld)
Gedrag van de gesprekspartner	Gedrag gericht op zichzelf en op de eigen situatie Vaak te herkennen aan het woord ' <i>ik</i> '.	Kritiek op regels, beleid en/of bestuurlijk orgaan Vaak te herkennen aan het woord ' <i>jullie</i> '.	Gericht op de politieke ambtsdrager Vaak te herkennen aan het woordje ' <i>jij</i> '.	Gericht op de politieke ambtsdrager <i>Gaat verder dan verbale agressie.</i>	Gericht op de politieke ambtsdrager <i>Gaat verder dan bedreiging.</i>
Voorbeeld	<i>Uitzondering of begrip vragen, klagen, excuus verzinnen, afhankelijk gedrag, claimen.</i>	<i>In discussie gaan, ter verantwoording roepen, beschuldigen, schande spreken.</i>	<i>Sarren, treiteren, uitlokken, grof zijn, schelden, belachelijk maken.</i>	<i>Suggestie van geweld of openlijke dreiging.</i>	<i>Schoppen, slaan, spugen, vernielen, voorwerpen gooien.</i>
Norm	Gesprekspartners mogen klagen en boos en geïrriteerd zijn.	Gesprekspartners mogen kritiek hebben op het beleid en regelgeving.	Gesprekspartners mogen <u>niet</u> persoonlijk worden richting politieke ambtsdragers.	Gesprekspartners mogen politieke ambtsdragers <u>niet</u> bedreigen of intimideren.	Gesprekspartners mogen <u>niet</u> fysiek worden naar politieke ambtsdragers.
Reactie	De politieke ambtsdrager be-	De politieke ambtsdrager	Gesprekspartner wordt door de politie-	Gesprek wordt door de	Gesprek wordt door de politieke

	paalt zelf de reactie.	bepaalt zelf de reactie.	ke ambtsdrager aangesproken op gedrag. Gesprek wordt pas vervolgd wanneer de gesprekspartner met dit gedrag stopt.	politieke ambtsdrager beëindigd en passende sancties worden genomen.	ambtsdrager beëindigd en passende sancties worden genomen.
Melden?	Nee, tenzij het gedrag aanhoudt en structureel wordt.	Nee, tenzij het gedrag aanhoudt en structureel wordt.	Indien gesprekspartner zich positief corrigeert na aangesproken te zijn wordt er niet gemeld. Als het gedrag aanhoudt wordt er wel gemeld.	Altijd melden.	Altijd melden.

4. Handelingsprocedure tijdens grensoverschrijdend gedrag

Als er in het stadhuis of in het stadskantoor sprake is van grensoverschrijdend gedrag, wordt het gesprek door de politieke ambtsdrager beëindigd en verzoekt/sommeert de politieke ambtsdrager de gesprekspartner het pand te verlaten. Indien er buiten het stadhuis of het stadskantoor sprake is van grensoverschrijdend gedrag, beëindigt de politieke ambtsdrager het gesprek.

Wanneer zich een noodgeval voordoet (binnen of buiten het stadhuis), belt de bedreigde altijd 112 en geeft aan waar hij/zij zich bevindt en wat de situatie is. Zolang de dreiging duurt en de bedreigde niet weg kan komen, staat de eigen veiligheid van het slachtoffer voorop. De bedreigde geeft de agressor zijn zin en laat dit uit houding en gedrag blijken. Het slachtoffer probeert kalm te blijven en de bedreiger niet te provoceren en probeert weg te komen. Het slachtoffer deelt alle informatie die kan helpen bij een snelle aanhouding van de verdachte.

Als sprake is van ordeverstoring tijdens een raadsvergadering of een andere raadsbijeenkomst, wordt het incidentenprotocol raadzaal gevolgd.

5. Handelingsprocedure na grensoverschrijdend gedrag

De basisafpraak is dat de individuele politieke ambtsdrager grensoverschrijdend gedrag intern bespreekbaar maakt, meldt en vervolgens de vastgelegde handelwijze in dit protocol volgt, ongeacht of het grensoverschrijdend gedrag face-to-face, schriftelijk, via e-mail of via social media plaatsvindt. Melden is belangrijk omdat het melden van intimidatie, bedreiging, agressie of andere misdragingen het startpunt is voor hulp aan de politieke ambtsdrager. Ook helpt de melding bij de strafrechtelijke vervolging van de dader als er aangifte wordt gedaan, het in kaart brengen van de problematiek binnen de gemeente en het op gang brengen van het gesprek over intimidatie en bedreiging binnen het politieke ambt. Hieronder wordt beschreven welke uniforme stappen politieke ambtsdragers nemen bij het melden van grensoverschrijdend gedrag.

1. Grensoverschrijdend gedrag wordt altijd eerst intern besproken en gemeld (i.e. bij de griffier c.q. gemeentesecretaris). Een raads- of collegelid meldt altijd elke vorm van grensoverschrijdend gedrag aan de griffier c.q. gemeentesecretaris. Het slachtoffer wordt geadviseerd om zo veel mogelijk feiten te verzamelen. Hiervoor kunnen de 7 W's worden: wie, wat, waar, waarmee, op welke wijze, wanneer en waarom?
2. De griffier c.q. gemeentesecretaris informeert direct de burgemeester over deze melding en meldt het grensoverschrijdend gedrag via het GIR (gemeentelijk incidenten registratiesysteem).
3. De ambtelijk coördinator agressie en geweld¹ en Team OOV worden over alle meldingen en opvolging van de meldingen geïnformeerd.
4. Ook als een politieke ambtsdrager twijfelt of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag is het altijd mogelijk contact op te nemen met de burgemeester/de griffier/de gemeentesecretaris. Na het contact wordt bepaald of en wat er nodig is.

¹ De coördinator agressie en geweld is het centrale aanspreekpunt voor agressie en geweld tegen medewerkers van de gemeente Alkmaar en politieke ambtsdragers van de gemeente Alkmaar. De coördinator zorgt er ook voor dat er een continue wisselwerking is tussen het beleid (Agressieprotocol) en de werkvloer.

5. Indien een gedraging niet gericht is jegens een politieke ambtsdrager, maar wel risico's met zich brengt voor de openbare orde, wordt deze gedraging gemeld bij de ambtelijk coördinator agressie en geweld en team OOV.

6. Afhandeling van meldingen

Na iedere interne melding van agressie jegens politieke ambtsdragers wordt tussen de burgemeester, griffier en gemeentesecretaris besproken welke maatregelen naar de agressor worden genomen. Daarbij is de coördinator agressie en geweld en team OOV van de gemeente beschikbaar voor ondersteuning en advies. De griffier geeft opvolging aan de melding indien het raads- en commissieleden betreft. De gemeentesecretaris geeft opvolging aan de melding indien het collegeleden betreft.

In zijn algemeenheid zijn de volgende maatregelen mogelijk:

- Hoor en wederhoor (telefonisch).
- De persoon oproepen voor een ordegesprek met een daartoe aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente (griffier in het geval van raads- en commissieleden, gemeentesecretaris in het geval van collegeleden) over het grensoverschrijdend gedrag. Bij het ordegesprek is een beveiliging aanwezig.
- Schriftelijke bevestiging gemaakte afspraken na het hoor en wederhoor – of ordegesprek.
- Schriftelijk of mondeling waarschuwen om vrije toegang tot het stadskantoor en/of het stadhuis te ontzeggen.
- (Tijdelijk) de vrije toegang ontzeggen tot het stadskantoor en/of het stadhuis². In het geval van een ontzegging vrije toegang wordt dit gecommuniceerd naar de receptie en beveiligers voor het handhaven van deze ontzegging.
- De griffier en de gemeentesecretaris kunnen personen (tijdelijk) de vrije toegang ontzeggen tot het stadskantoor en/of het stadhuis. Als hier geen gevolg aan wordt gegeven dan wordt de politie eveneens direct in kennis gesteld en is opnieuw sprake van een strafbaar feit waarvan aangifte zal worden gedaan.
- Het voorval melden bij de politie (als het gedrag niet strafbaar is, maar wel grensoverschrijdend, kan melding worden gedaan bij de politie, zodat het grensoverschrijdend gedrag in ieder geval bekend is bij de politie).
- Aangifte doen bij de politie (bij strafbare feiten wordt altijd aangifte gedaan, zie ook hoofdstuk 9).
- De burgemeester informeert waar dat gepast is het Openbaar Ministerie en de politie en bespreekt gevallen van grensoverschrijdend gedrag in het overleg binnen de driehoek.
- In het achterliggende document behorend bij dit protocol wordt beschreven welke maatregelen politieke ambtsdragers specifiek kunnen nemen als het grensoverschrijdend gedrag online plaatsvindt.

Maatregelen worden toegepast na iedere melding. Ook als wordt besloten dat van grensoverschrijdend gedrag aangifte wordt gedaan bij de politie. De maatregelen die door de gemeente worden genomen jegens de agressor worden indien mogelijk meteen bij het doen van aangifte of bij de melding aan de politie doorgegeven en anders zo spoedig mogelijk na het nemen van deze maatregelen. Belangrijk is dat de maatregel kort na het voorval wordt genomen.

7. Nazorg

Nazorg is belangrijk, de politieke ambtsdragers - en indien nodig ook de directe familieleden - kunnen ervan uitgaan dat ze ondersteund worden tijdens en na het grensoverschrijdend gedrag. De burgemeester en gemeentesecretaris vangen de wethouder op, en de burgemeester en griffier de raadsleden en commissieleden. De griffier c.q. de gemeentesecretaris neemt indien nodig contact op met de naasten van het slachtoffer en organiseren (in samenspraak met de burgemeester) de benodigde hulp. Zij kunnen te allen tijde deskundigen (zoals het team collegiale ondersteuning van de gemeente Alkmaar) om hulp en ondersteuning vragen.

Er kan door slachtoffers ook contact worden opgenomen met het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur via het nummer 070-3738314; zij staan klaar voor advies en ondersteuning en kunnen collega-ambtsdragers koppelen aan het slachtoffer.

2) Bij het ontzeggen van de vrije toegang tot gemeentelijke gebouwen kan de agressor alleen op afspraak voor dringende zaken op locatie komen, denk bijvoorbeeld aan het ophalen van persoonsdocumenten. De agressor moet een bewijs van een afspraak tonen.

8. Communicatie

De burgemeester is ten overstaan van de gemeenteraad (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder als het gaat om grensoverschrijdend gedrag jegens één of meer wethouders of raadsleden. De burgemeester is ten overstaan van de pers ook woordvoerder als het gaat om grensoverschrijdend gedrag jegens politieke ambtsdragers. Als de burgemeester direct betrokken is, wordt in overleg met de burgemeester, de locoburgemeester en eventueel de commissaris van de Koning de handelwijze bepaald.

Andere politieke ambtsdragers worden, alleen met instemming van het slachtoffer, door de burgemeester op de hoogte gebracht van een geval van grensoverschrijdend gedrag, tijdens een collegevergadering of een besloten presidiumoverleg. Vertrouwelijkheid wordt daarbij in acht genomen. In het geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand van de betrokkenen uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Zodra er een strafrechtelijk onderzoek is begonnen ligt de woordvoering richting de pers bij het OM. Het kan voorkomen dat er veel (sociale) media-aandacht is voor grensoverschrijdend gedrag. Communicatie en contacten met de pers worden in dit geval overgelaten aan het OM. De communicatieadviseur van de gemeente stemt, over een eventuele communicatieboodschap bij een ernstige (be)dreiging, altijd af met de afdeling voorlichting van het Openbaar Ministerie. Getroffen maatregelen in de publieke ruimte worden niet naar de pers gecommuniceerd. Afspraken over woordvoering worden altijd in acht genomen.

9. Aangifte doen en schade verhalen

Als sprake is van strafbare feiten wordt in alle gevallen aangifte gedaan met de 'VPT-code', wat staat voor 'veilige publieke taak'. Sinds 2010 gelden landelijke afspraken waarin prioriteit wordt gegeven aan opsporing en vervolging van agressie en geweld tegen mensen met een publieke taak (waaronder politieke ambtsdragers). Sancties kunnen met 200% worden verhoogd als signaal dat strafbaar gedrag tegenover VPT'ers niet wordt getolereerd.

Het OM wordt, voor zover nog niet betrokken in een eerdere fase, door de politie op de hoogte gesteld bij een dreigingsmelding en/of een aangifte. Bij dreiging tegen een persoon ligt de verantwoordelijkheid voor de beslissing over het treffen van beveiligingsmaatregelen, in het kader van de strafrechtelijke handhaving en het bewaken en beveiligen, bij de Hoofdofficier van Justitie.

Indien het slachtoffer instemt met het op de hoogte houden van collega-ambtsdragers zorgt de burgemeester voor terugkoppeling aan de politieke ambtsdragers over de strafrechtelijke vervolging en de resultaten daarvan.

10. Familieleden van politieke ambtsdragers

Dit agressieprotocol benoemt expliciet dat ook familieleden van politieke ambtsdragers doelwit kunnen zijn van agressie in verband met de politieke werkzaamheden van de politieke ambtsdrager. Agressie en geweld gericht op familieleden van politieke ambtsdragers, inclusief bedreigingen, intimidatie of fysiek geweld tegen hen, wordt beschouwd als een ernstig grensoverschrijdend gedrag en wordt eveneens nimmer getolereerd. Het gemeentebestuur verbindt zich ertoe om familieleden van politieke ambtsdragers, evenals de ambtsdragers zelf, te beschermen tegen alle vormen van agressie en geweld.

Het melden en opvolgen van agressie en geweld tegen familieleden van politieke ambtsdragers gebeurt op dezelfde wijze als eerder beschreven in dit protocol. Familieleden kunnen bij grensoverschrijdend gedrag of via het verwante raads- c.q. collegelid contact opnemen met de griffier c.q. gemeentesecretaris om melding te maken van het voorval.

Nazorg en ondersteuning die wordt aangeboden aan politieke ambtsdragers na grensoverschrijdend gedrag, worden tevens uitgebreid naar hun familieleden die mogelijk ook getroffen zijn door de agressie.

Door deze aanvulling erkent het gemeentebestuur de impact van agressie op familieleden van politieke ambtsdragers en zet het zich in voor een veilige werkomgeving voor iedereen die betrokken is bij het politieke ambt.

Alkmaar,

De raad van Alkmaar, 5 juni 2025

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

mw. mr. V.H. Hornstra, griffier